

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

PRVOSTEPENI SUD ENGLJSKE
Pomorski odjel /Admiralty Division/

Presuda od 24.IV 1964.

"Lucille Bloomfield"

Utjecaj polaganja jamčevine u postupku ograničenja odgovornosti u jednoj zemlji na zaustavljanje broda i parnicu u drugoj državi

Uslijed sudara, do kojega je došlo na otvorenome moru pred Havreom, između norveškog broda "Ronda" i sjeveroameričkog broda "Lucille Bloomfield" na 1.X 1963. nakon ulaska u luku "Ronda" je potonula. Na 9., 10. i 11.X 1963. razni ovlaštenici tereta broda "Ronda" ustali su tužbama za 500.000.- USA dol. protiv "Lucille Bloomfield" pred sudom u New Yorku, a i protiv broda "Ronda". Vlasnici broda "Lucille Bloomfield" pokrenuli su 25.X.1963. pred sudom istočnog okružja Louisiane postupak ograničenja odgovornosti, u kojemu su položili jamčevinu od 750.000.- USA dol. Sud je u postupku ograničenja odgovornosti izdao poziv vjerovnicima da ustanu sa svojim zahtjevima pred njime, a ujedno odredio da će svi postupci u vezi s događajem na koji se veže ograničenje odgovornosti biti obustavljeni. Jamčevina je odgovarala američkim propisima o ograničenju odgovornosti.

Vlasnici broda "Ronda" zaustavili su u Engleskoj brod "Lucille Bloomfield" 16.I.1964. i pokrenuli parnicu za ostvarenje svog zahtjeva na naknadu štete iz sudara, a u kojem će se postupku morati utvrditi omjer krivnje obaju brodova kao i pitanje da li je potonuće broda u luci posljedica sudara ili nekog drugog uzroka. Tuženi vlasnici broda "Lucille B." osporili su pravilnost postupka in rem protiv njihova broda, jer da uslijed pokretanja postupka za ograničenje odgovornosti pred američkim sudom i polaganja jamčevine pred tim sudom pokretanje parnice u Engleskoj predstavlja neopravdano šikaniranje tuženih, a osim toga da ono vrijeđja odluku nadležnog američkog suda i prelazi preko toga da je jamčevina već položena i da izvrgava vlasnike "Lucille B." opasnosti da moraju polagati jamčevine u raznim državama /jer neki ovlaštenici tereta vode parnicu i u Francuskoj/.

Sudac je na temelju produciranih dokaza u obliku affidavita konstatirao da je prvostepeni sud u New Orleansu 31.III 1964. donio nepravomoćnu odluku prema kojoj njegova odluka u postupku ograničenja odgovornosti nema ekstrateritorijalnih učinaka, a s tim se zaključkom i on slaže. Prema tome polazi samo od toga da li je postupak šikanozan ili nije. Kako vlasnici

"Ronde" nisu u SAD pokrenuli nikakav postupak, ne dolazi do primjene načela iz rješidbe Apelacionog suda "The Christiansborg" /1885/ da se ne može pred dva suda u Engleskoj pokrenuti postupak i tražiti jamčevina, a pri tom ističe i iz votuma Lord Justicea Bagallaya u istoj rješidbi kako to načelo nužno ne mora stajati kad se radi o jednom inozemnom sudu, a što potvrđuje stav suca Hilla u "The Janera" /1928/ kad se radilo o jamčevini položenoj pred egipatskim sudom. Kad se takav slučaj pojavi, smatra sudac Hewson da treba odvagnuti okolnosti prema tome kako se ukazuju s obzirom na položaj jedne i druge stranke. U konkretnom slučaju "Ronda" /tužitelj/ nije pokrenula postupak u SAD, a parnični položaj stranaka bio bi različit u dvije zemlje, jer u SAD ne vrijedi načelo razmjernе naknade štete prema omjeru krivnje dvaju brodova i zahtjevi ovlaštenika tereta imaju prednost pred materijalnim štetama na brodu. Već iz toga razloga treba posvetiti posebnu pažnju pitanju da li je engleski sud forum conveniens, pa nalazi da je, obzirom na to da oba broda redovito dolaze u Englesku, i što će trebati vjerojatno preslušati i svjedoke iz Francuske kojima je Engleska bliža od Amerike, očito da je engleski sud forum conveniens. Jamčevina u Americi nije položena samo za zahtjev "Ronde" nego za sve vjerovnike, i kod toga je vjerojatno da bi bila iscrpljena zahtjevima tereta pa stoga ne dolazi u obzir kao razlog za prekidanje postupka i oslobadjanje jamčevine u Engleskoj. Radi toga je odbijen zahtjev za prekid postupka i oslobadjanje jamčevine, a dopušteno je ulaganje pravnog lijeka na Apelacioni sud.

/LLIR 1964, str.324/

E.P.

Medjunarodni učinak postupka ograničenja odgovornosti

Konkretni spor pokazuje neposrednu praktičnu potrebu unifikacije propisa o ograničenju odgovornosti i utvrđenje koji medjunarodni učinak jednom pokrenuti postupak ima u svim zemljama. Stranke, norveški i američki brodovlasnik, žele da postignu za sebe najpovoljniju situaciju. Američki brodovlasnik želi da se posluži znatno blažim, za brođara, ograničenjem odgovornosti američkog prava, a norveški brodovlasnik želi da dodje pod udar, za brođara u pravilu nepovoljnijega engleskog prava. Osim toga u američkom pravu dolaze prije ostalih šteta na red zahtjevi za naknadu štete tereta, jer u američkom pravu /doduše to je sporno/ privilegiji zadržavaju svoj red prvenstva i u postupku ograničenja odgovornosti kod razdiobe fonda; a izgleda da bi imali zahtjevi radi naknade štete teretu prednost pred zahtjevima oštećenog broda u slučaju podijeljene krivnje /i prema tome primjene pravila namirenja u polovici/. /V. Gilmore-Black, The Law of Admiralty, 1957, str.724 i d. i tamo navedena kontroverzna rješenja u literaturi i judikaturi./

Pokraj toga postavlja se pitanje međunarodnog učinka postupka ograničenja odgovornosti. Votum suca Holmesa u Vrhovnom sudu SAD u slučaju "Titanic" /1914/ i presuda Apelacionog suda 2. područja SAD u slučaju "The Western Farmer" /1954/ izričito su stali na stajalište da su propisi o ograničenju odgovornosti proceduralnog značaja i da se prema tome primjenjuje lex fori, ali da nemaju ekstrateritorijalni učinak /ibidem, str.739 i d./. Prema tome se i u ovom slučaju može očekivati da će odluka suda u New Orleansu postati pravomoćna i da i s njene strane neće biti prigovora postupku u Engleskoj. Međutim to neće smetati da teret nastavi postupak u SAD gdje će za nj biti povoljnija situacija u slučaju podijeljene krivnje, jer teret ne pogađa u slučaju podijeljene krivnje krivnja broda na kojemu je prevožen /ibidem, str.740/. Tek Konvencija od 1957, kad bude ratificirana, riješit će pitanje međunarodnog učinka osnivanja fonda ograničene odgovornosti. Do toga vremena bit će moguće da brodar bude in rem tužen pred sudovima raznih zemalja, a da neće uspješno moći prigovoriti osnivanje fonda ograničene odgovornosti u drugoj državi. Naprotiv će u većini država moći prigovoriti tužbi pred drugim sudom iste države, ako je već započenu postupak ograničene odgovornosti. Te okolnosti su od važnosti s jedne strane za naše brodare, ako dodju u priliku da ograničuju odgovornost kod nas ili u inozemstvu, a s druge strane za ovlaštenike tereta ako mogu postaviti zahtjev za naknadu štete pred sudom druge države, iako je negdje već zametnut postupak ograničenja odgovornosti. Napominjemo da je Vrhovni sud Norveške u presudi od 18.II 1958. /ovaj periodik br.22, str.62/ stao na stajalište primjene prava zastave uz ograničenje odgovornosti, ali za razloge koji govore za primjenu lex fori, v. N.Katičić, Treba li ograničenje brodareve odgovornosti podrediti zakonu mjesta sudara, zakonu državne pripadnosti /zastave/ broda ili trećem? /ibidem/. Upravo primjena unificiranog prava u Konvenciji od 1957. na koju se Katičić poziva ostvaruje se u ovom slučaju, jer je Engleska ratificirala Konvenciju od 1957. /koja zasad još nije stupila na snagu/ i s njom uskladila interni propis novelom Merchant Shipping Acta od 1958.

E.P.

PRVOSTEPENI SUD ENGLEŠKE
Pomorski odjel /Admiralty Division/

Presuda od 6.V 1964.

The "Leoborg" br.2

Red prvenstva privilegija i mortgagea kod razdiobe kupovnine
- Pitanje privilegija na "sister ship" - Subrogacija u pri-
vilegij posade osobe koja je podmirila beriva posade

Tužitelj, norveška tvrtka A/S Hakedal ustala je tužbom kojom traži da se utvrdi red prvenstva namirenja tražbina